

LEVÉLSZEKRÉNY.

Ki látta a „*Krampuszok*“ és a „*Bús Vitéz Fekete Levese*“ című **élclapokat**? A magyar élclapok történetével foglalkozom, de munkámban ismételtelen megakadok, mert a bibliografiákban felsorolt élclapok közül többet nem tudok megtalálni. KERESZTY könyve, amelyből kutatásaimban kiindultam, felsorolja a „*Krampuszok*“ (1862) és a „*Bús Vitéz Fekete Levese*“ (1867) című élclapokat is: a „*Bús Vitéz Fekete Levese*“-t az említett könyv úgy „Az 1856—67. évek időszaki sajtójának betűrendes összefoglalása“, mint „Az időszaki nyomtatványok kranológiája“ című részében megemlíti, míg a „*Krampuszok*“ csak az összefoglalásban szerepel.

1. A „*Krampuszok*“-at, amelyről SZINNYEI és a „*Magyar Irodalmi Lexikon*“ (szerk. dr. VÁLYI FERENC) is megemlékezik, sehol sem sikerült megtalálnom.

2. A „*Bús Vitéz Fekete Levese*“ a „*Fekete Leves*“-nek volt a folytatása; mind a kettőt MATKOVICH PÁL (írói nevén Bús Vitéz) szerkesztette. Az utóbb említett lapról SZINNYEI a „*Vasárnapi Ujság*“-ban (1862. 21. lap) ezeket írta: „*Fekete Leves*. Szerk. Bús Vitéz. Kiadó Poldini és Noséda“, a „*Bús Vitéz Fekete Levese*“-ről pedig ugyancsak a „*Vasárnapi Ujság*“-ban (1867. 182.) így emlékezett meg: „*Bús Vitéz Fekete Levese*.“ Szerkesztő és kiadó Bús vitéz. I. évf.“ De ír SZINNYEI „*Bús Vitéz*“-ről és a „*Fekete Leves*“-ről, illetve „*Bús Vitéz Fekete Levese*“-ről a „*Magyar Írók*“-ban is. Amint ott áll: „*Bús Vitéz*, családi néven MATKOVICH PÁL... Szerkesztette a *Fekete Leves* c. gúnyoros élclapot 1861. ápr. 6-tól dec. 22-ig. Mivel a lapjában dec. 10-én közölt cikkekért az akkori cs. kir. katonai hatóság egy havi fogságra ítélte, a lap megszűnt; 1867. január 13-án újra megindult, de csak két száma jelent meg.“

A „*Magyar Irodalmi Lexikon*“, amely a „*Fekete Leves*“-ről egyáltalán nem tesz említést, a „*Bús Vitéz Fekete Levese*“-ről így ír: „Budapesten 1867. jan. 6—1867. végéig Bús Vitéz szerkesztésében középnapyságú féllíven, 4-rét megjelent heti képes élclap.“ A lexikonnak az az adata, amely a „*Bús Vitéz Fekete Levese*“-nek megindulását január 6-ára teszi, a már előadottak és az alább következők szerint is nyilvánvalóan téves.

A „*Fekete Leves*“ a Nemzeti Múzeum Széchényi Könyvtárának hírlap-tárában 4195. sz. a. — az elkobzott 35-dik számú kivételével — hiánytalanul feltalálható, míg a „*Bús Vitéz Fekete Levese*“-ből — hozzákötve a „*Fekete Leves*“ 6241. sz. a. őrzött hiányos másodpéldányához — csak az 1867. január 13-án megjelent, mutaványszámnak nevezett első száma van meg.

Kérdés: melyik köz- vagy magánkönyvtárban lenne megtalálható:

1. a „*Krampuszok*“ (1862.) és:

2. a „*Bús Vitéz Fekete Levese*“ (1867. január.)

MORLIN ADORJÁN.

„Megég“ a papiros, ha sokáig éri a napfény, a régi, rongy-papiros lassabban, a fa-papiros azonban annál gyorsabban. Fehér színe szalmasárgára változik, anyaga törékennyé lesz, elmorzsolódik, semmivé válik. Az asztalon hagyott papiros, ha napsütés éri, napok alatt „megég“. — Ezért is kell a tárlókban kinyitva elhelyezett könyveket vastag posztótakarókkal védeni, nemcsak azért, mert a napfény az illusztrációk festékének színét kiszívja. S ezért is nem ajánlatos hosszabb időre kiállítása régi újságoknak, amelyek közül sok éppoly pótolhatatlan nemzeti kincs, mint a régi magyar unikumok vagy kéziratok. Amíg a könnyen porladó régi újságok mikrofilmezése nálunk is el nem kezdődik, mint Németországban, Angliában, Amerikában (L. MKSzle 1937. 92. l., 1938. 346—347. l., 1940. 325—326. l., 1942. 103. l.) amire egyelőre semmi kilátás nincs, a régi újságokat csak a legmesszebbmenő óvatossággal ajánlatos kiállítani. — De nemcsak a napfény, — a víz is árt a papirosnak. A rongy-papír sokat kibír, egy-két megázás után esetleg csak vízfoltokat kap, ami, ha a sárga szeplőkkel elcsúfítja is a könyvet, még nem jelenti a papiros szétmállását. A fapapiros azonban nemcsak vízfoltot kap, hanem meg is lazul, mállani kezd, a papiros-szű könnyen talál benne magának utat, keresztül-kasul rágja, amint azt az Országos Széchényi Könyvtár *Magyar Polgár* 1868. II., 1869. III. és *Magyar Sajtó* 1862. I. című újságjainak kötetein látjuk, amelynek felső széle valamikor — padláson vagy pincében átnedvesedett s most apró papírtörmelékben pereg szét. TR. Z.